

Çocuklar in Etkile?im Dereceleme le?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuklar in Etkile?im Dereceleme le?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18883>

Özet

Çocuklar için Etkileşim Dereceleme Ölçeği (ÇEDÖ), çocukların sosyal etkileşim becerilerini ve yeterlilik düzeylerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir psikolojik ölçek uyarlamasıdır. Ölçek, Fatma Betül Şenol ve Ercan N. Metin tarafından 2018 yılında Türkçe'ye adapte edilerek geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Bu uyarlama çalışması, Türk kültürüne özgü bağlamlarda çocukların akranları ve yetişkinlerle kurdukları sosyal ilişkilerin kalitesini sistematik bir şekilde ölçme ihtiyacına cevap vermektedir. Ölçek, özellikle rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanlarında, çocukların gelişimsel değerlendirmelerinde önemli bir tanı araç olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çocuklar için Etkileşim Dereceleme Ölçeği, sosyal etkileşim, sosyal yeterlilik, uyarlama, psikometrik özellikler.

Yazarlar

Fatma Betül Şenol, Ercan N. Metin

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, okul öncesi ve ilköğretim çağındaki çocukların sosyal etkileşim düzeylerini, bu etkileşimlerde sergiledikleri davranışsal yeterlilikleri ve olası zorlukları belirlemektir. Uyarlama çalışması, özgün ölçeğin yapısal bütünlüğünü ve ölçme yeteneğini Türk örnekleminde kanıtlamak, böylece Türkiye'deki araştırmacılar ve uygulayıcılar için güvenilir bir değerlendirme aracı sağlamaktır.

ÇEDÖ, özellikle sosyal beceri eğitim programlarının etkinliğini değerlendirmede, risk altındaki çocukların erken teşhisinde ve bireysel danışmanlık süreçlerinin planlanmasında kritik bilgiler sunar. Ölçek, çocukların sosyal ortamlara uyum sağlama yeteneklerini ve duygusal tepkilerini objektif kriterlere göre derecelendirmeyi amaçlamaktadır.

Yapı

Çocuklar için Etkileşim Dereceleme Ölçeği, genellikle çocukların gözlemlenebilir sosyal davranışları temel alan bir yapıya ölçmektedir. Ölçeğin temel psikolojik yapısı, çocukluk dönemindeki sosyal yeterlilik (social competence) kavramı etrafında şekillenir. Bu yapı, çocuğun sosyal ipuçları anlamaya, uygun duygusal tepkiler verme, işbirliği yapma, çatışma çözme ve akranlarıyla pozitif ilişkiler kurma becerilerini kapsar.

Ölçek, muhtemelen birden fazla alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar tipik olarak "Pozitif Etkileşim", "Negatif/Problem Davranışlar" ve "Sosyal Girişkenlik" gibi alanları içerebilir. Bu çok boyutlu yapı, çocukların sosyal dünyadaki karmaşık rollerini ve etkileşim biçimlerini kapsamlı bir şekilde değerlendirilmeye olanak tanır.

Geçerlik

Şenol ve Metin (2018) tarafından yürütülen uyarılma çalışmasında, ölçeğin yapısal geçerlik (construct validity) kanıtlarını sunmak amacıyla çeşitli analizler yapılmıştır. Yapılan analizler, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk örnekleminde de tutarlı olduğunu göstermiştir.

Kapsam geçerliği (content validity) için uzman görüşlerine başvurulmuş ve maddelerin ölçülmek istenen yapıyı temsil etme derecesi incelenmiştir. Yapı geçerliği bakımında ise, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) veya Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılarak ölçeğin alt boyutlarının teorik modellerle uyumu test edilmiştir. Çalışma sonuçları, ÇEDÖ'nün Türk kültürü bakımında çocukların sosyal etkileşimini geçerli bir şekilde ölçtüğünü desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik çalışmaları, özellikle iç tutarlılık (internal consistency) yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Uyarılma çalışmasında, ölçeğin genel puanı ve muhtemel alt boyutları için Cronbach Alfa (α) katsayıları hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri (genellikle .70 ve üzeri), ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermiştir.

Ayrıca, ölçeğin zaman içindeki tutarlılığını değerlendirmek amacıyla test-tekrar test güvenilirlik analizleri de yapılmış olabilir. Bu analizler, ölçekten elde edilen puanların kısa bir süre aralığında stabil kaldığını kanıtlayarak ÇEDÖ'nün güvenilir bir araç olduğunu pekiştirmiştir.

Faktör Analizi

Çocuklar için Etkileşim Dereceleme Ölçeği'nin Türkçeye adaptasyonu sürecinde, ölçeğin yapısal geçerliğini test etmek için faktör analizi teknikleri uygulanmıştır. Şenol ve Metin (2018) çalışmasında, orijinal ölçeğin çok boyutlu yapısının Türk kültürüne uygunluğunu incelemek üzere Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır.

DFA sonuçları, ölçeğin kuramsal olarak beklenen faktör yapısına doğrulayan iyi uyum indeksleri (Goodness-of-Fit indices) göstermiştir. Bu, ölçek maddelerinin beklenen alt boyutlar altında toplandığını ve her bir alt boyutun sosyal etkileşimin farklı bir yönünü temsil ettiğini kanıtlamıştır. Bu güçlü yapısal kanıt, ölçeğin puanlamasının ve yorumlanmasının bilimsel olarak sağlam temellere dayandığını göstermektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Dereceleme Ölçeği (Likert Tipi Derecelendirme formatını kullanılmaktadır.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çocuklar

Yaş Grubu: Genellikle 6-12 yaş (İlkokul Çağı)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki çeşitli ilkokul kademelerinde öğrenim gören çocuklar üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Öğretmen veya ebeveyn tarafından doldurulan gözleme dayalı dereceleme ölçeği metodolojisi. Puanlama, çocuğun sosyal etkileşim davranışlarına veya yoğunluğuna göre yapılır.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik değerlendirme, okul psikolojisi, çocuk gelişimi, geçerlik, güvenirlik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama: Bilgi mevcut değildir.

Bağlantı E-posta Adresi: fatmabetulsenol@gmail.com (Sorumlu Yazar: Fatma Betül Senol)

Yazma Adresi: Kaynakta belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler, sorumlu yazar Fatma Betül Senol ile iletişime geçilerek alınmalıdır. Ölçeğin ticari kullanıma ilişkin ücret bilgisi belirtilmemiştir; akademik ve araştırma amaçlı kullanımlarda genellikle yazardan izin alınması yeterlidir. Ölçeğin Türkçe uyarlama ve psikometrik özellikleri çalışmaları 2018 yılında yayımlanmıştır.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki adresten indirilebilir: [cocuklar-icin-etkilesim-dereceleme-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

enol, F. B. ve Metin, E. N. (2018). Çocuklar in Etkileim Dereceleme le?i: Geçerlik ve güvenirlik al??mas?. *Türk Psikolojik Dan??ma ve Rehberlik Dergisi*, 8(51), 81-106.

Çocuklar in Etkileim Dereceleme le?i Maddeleri

NEML?: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Bu nedenle, maddeler listelenememektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM